597. štev. V Ljubljani, petek dne 22. avgusta 1913. Leto II.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1·20, z dostavljanjem na dom K 1·50; s pošto celoletno K 20·—, polletno K 10·—, četrtletno K 5·—, mesečno K 1·70. — Za inozemstvo celoletno K 30·—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem ogiašanju popust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Odklenkuje jim.

Slavni in mogočni angleški »premier« in državnik Gladstone je nekoč na Irskem prisostvoval neki pojedini. V teku pogovora je izrazil svoje začudenje, ker je v Italiji videl na vratih neke cerkve naznanilo, da dobi tisti, ki plača 20 lir — 40.000 let odpustka. Navzoči katoliški župnik ga na to vpraša: »Ali bi jih vi ekscelenca, mogli cenejše dati?« Cela družba je počila v smeh — protestantje in katoliki.

Da, duhovščina je, ako se oziramo na stvari, tikajoče se »drugega življenja« brez konkurence in bo ostal tako, dokler ji bodo ljudje vse verjeli.

Drugače je pa, če se duhovščina poda na polje realnega življenja. Ko stopi prvokrat na gospodarsko polje, si domišljava, da bo vse tako gladko šlo, kakor v vinogradu gospodovem«, ki ji daje brez kakoršnega truda toliko zlate kapljice.

Ko vplačajo zadrugarji svoje deleže, misli, da je vse to treba le v bisago pobasati in stvar je opravljena, kakor je to pri »brumnih štiftengah« navada.

Kmalo pa pride čas, ko duhovni merodajni krogi uvidijo, da na gospodarskem polju velja načelo: kar dam zdaj, hočem v gotovih dobah imeti nazaj in sicer z dobrimi obrestmi.

Ker ti zahtevi duhovščina ne more ustreči in sicer zato, ker je njena nevednost in nezmožnost in tudi zapravljivost spravila podjetje na kant, sledi gospodarska polomija.

In tako se je povsod na svetu godilo.

In to je lahko umevno. Duhovščina je naučena in navajena si svoj obstanek z »nadnaravnimi« sredstvi pridobiti. Oni ljudje, ki verujejo na ta nadnaravna sredstva« ji dajejo zanje prav prozaičen denar, s katerim se more kupiti vino, meso obleka in se more vdinjati mlado fletno kuharico.

Nadnaravna sredstva, žegni, procesije, misijoni itd. pa v realnih in praktičnih zadevah popolnoma odpovedalo. To nas uči vsakdanja skušnja, to nam kaže zgodovina in to nam veleva navaden človeški razum.

Kar se je s temi sredstvi doseglo, kakor nakupičenje cerkvenega premoženja in poneumljenje ljudstva, se je doseglo z zlorabljanjem onih človeških čuvstev, ki dajejo podlago verskim iluzijam.

Novodobna veda rapidno izpodkopuje to podlago in to duhovščina ve in čuti. Osobito pri nas na Kranjskem. Zato to zatiranje in preganjanje naprednega učiteljstva in splošno zanemarjanje šol. In zato osnovanje in prirejanje katoliških shodov.

Tudi na teh shodih duhovščina stopa na polje praktičnega družabnega življenja, kakor kažejo obravnave, ki jih bodo v teku tega shoda pretresovali.

To ni nič drugega kot pesek v oči ljudstva. V moderni družbi in moderni državi duhovščina ne more drugače kot škodonosno vplivati — pa tudi v tem oziru je zgubila moč, ker, kdor ji sledi je, ali intelektualni bebec ali pa prefrigan hinavec.

Nam naprednim Slovencem klerikalnih prireditev te vrste ni treba prav nič upoštevati, ker so brez pomena v vsakem oziru — samo to je precej hudimanska reč, ker nas bodo pri tej priliki s Hrvati vred »posvetili«, in pred svetom pokazali kot udane rimske hlapce.

Resolucije

sprejete na zborovanju nar. strok. organizacij v nedeljo 17. julija 1913.

Industrija, trgovina in obrt.

20. Uvažuje, da so gmotno trdni in s tem kulturno razviti le oni narodi, ki imajo krepko razvito kupčijo, industrijo in obrt, je posvetiti njih razvoju največjo pozornost:

1. V spoznanju, da je naša industrija, trgovska in plačilna bilanca pasivna.

2. v spoznanju, da je naša brezprimerno pasivna industrijska bilanca glavna povzročiteljica za slovenski narod usodepolnega izseljevanja,

3. v spoznanju, da je možno zajeziti izseljevanje edinole potom industrijalizacije naše domovine in nacionaliziranja naše trgovine,

4. v spoznanju, da imamo veliko rezervo delavskih moči, ter da omogočuje toliko geografična lega, kolikor prirodne dobrine naše domovine ustanovitev narodne trgovine in nekaterih industrij,

5. v spoznanju, da je razmeroma uboga naša domovina na kapitalih,

6. v spoznanju, da se izseljujejo vsakoletni prihranki našega naroda v tujino in sicer:

a) potom kupovanja industrijskih proizvodov v tujini,

b) potom tuje trgovine,

c) potom zavarovalnic ter

d) politične zveze z Nemci in Italijani.

7. V spoznanju, da nam ni možno ustvariti velike železne in tekstilne industrije,

8. v spoznanju, da nimamo izobraženega trgovskega naraščaja.

V teh spoznanjih apelira kongres strokovnih organizacij na slovenski narod in posebno na naše denarne zavode ter na premožne privatnike:

1. Trgovina v Trstu, Gorici, Celju, Mariboru, Celovcu in Beljaku naj se nacijonalizira.

2. Narodni kapital naj se nalaga v industrijska in trgovska podjetja na Slovenskem.

3. Naši denarni zavodi in premožni Slovenci naj ustanavljajo na Slovenskem ona industrijska podjetja, ki rabijo mnogo delavskih moči in razmeroma malo kapitala.

4. Zastavi naj se pot onim kapitalom, ki se izseljujejo v tujino potom zavarovalnic in politične konstelacije.

5. Podpira naj se trgovski naraščaj.

6. Zadružništvo je izgraditi tudi na polju trgovine in obrti. Močne sirovinske in obrtovalne zadruge naj posredujejo prehod male k veliki obrti in industriji. Obrt naj pospešujejo razstave strojev ter obrtnih sirovin in izdelkov, mojstrski tečaji, obrtni muzeji itd. Posvetiti je skrb ustanovitvi mojstrskih bolniških blagajn, zahtevati obligatorno zavarovanje mojstrov in delavcev za slučaj onemoglosti in za starost.

Slovenska zemlja.

Iz Trbovelj.

V sobotnem »Slov. Narodu« čitamo zelo laskavo pohvalo za sodelovanje pri cvetličnem dnevu v prvi vrsti onim, ki sploh niso prodajali. dijaštvu pa izreka g. dopisnik odkritosrčno pomilovanje. Hvala! Tudi mi g. dopisniku! Svetujemo mu pa, naj se drugič o vsej stvari natančneje informira, da ne bo potem v dopisu zopet toliko nesmisla. Res je sicer, da nismo sodelovali pri cvetličnem dnevu, pa kako neki, če nas ni nihče vabil. Sploh pa bi se morali različni prireditelji in prirediteljice predvsem pobrigati, da dobe kako gospodično — kajti sami ne bomo hodili okrog — a v soboto opoldne še niso imeli niti ene! Res, pokazala se je vsa trboveljska elita tako »nesebično«, da smo kar strmeli. In mi sploh lahko imenujemo to očitanje, da smo se absentirali, naravnost nesramnost, kajti če nas ni za sodelovanje nihče prosil mi ne moremo za to, vsiljevali pa se ne bomo! In da smo se odlikovali s svojo nagajivostjo! Naravnost smešno! Ker je namreč deževalo, smo tičali cel dan doma. Smo res radovedni, kaj g. dopisnik razume pod besedo »nagajivost« v tem smislu kot je on pisal. Nadalje se v dopisu širokousti nekaj o »nesebičnosti« in predbaciva se nam »osebne pomisleke«. Dobro, ustavimo se pri tej, za nas zelo hvaležni, a za trboveljsko »napredno« javnost zelo nadležni temi. Velikokrat je že »Dan« ožigosal in bičal te razmere — a ne pomaga dosti. Trboveljska »inteligenca« govori **nemški** med sabo, kot da smo na Tirolskem, ne pa v **slovenskih** Trbovljah. V Trbovljah še zdaj nimamo »Sokolskega doma« — pa menda ja ne vsled te požrtvovalne rodoljubne »nesebičnosti«. Med trboveljskimi narodnimi društvi vlada taka zaspanost, da je sramota — zakaj? Vsled »nesebičnosti« in najrazličnejših »osebnih pomislekov«, ki so tudi krivi, da v Trbovljah nimamo »Sokolic«. Seveda, za »inteligentne« trboveljske gospodične bi bilo preponiževalno reči, »Sokolici« ki je po poklicu kaj manj »sestra«. O občudovanja vredna nesebičnost in osebni pomisleki, ki gotovo ne **stoje višje** nego sokolska ideja! Seveda, tega g. dopisnik ni vedel. Še nkaj! Vsled istih **»osebnih pomislekov«** niste objavili imen tistih gospodičen, ki so res prodajale! Mi imamo še dosti gradiva da pokažemo elito v pravi luči njene »nesebičnosti«! Priloženih 10 K za Cirilmetodovo družbo pa naj kaže, da ima trboveljsko vaško dijaštvo več nesebičnega smisla za narodno stvar, kot drugi trboveljski širokoustneži.

Trboveljsko vaško dijaštvo.

Priprave za katoliški shod.

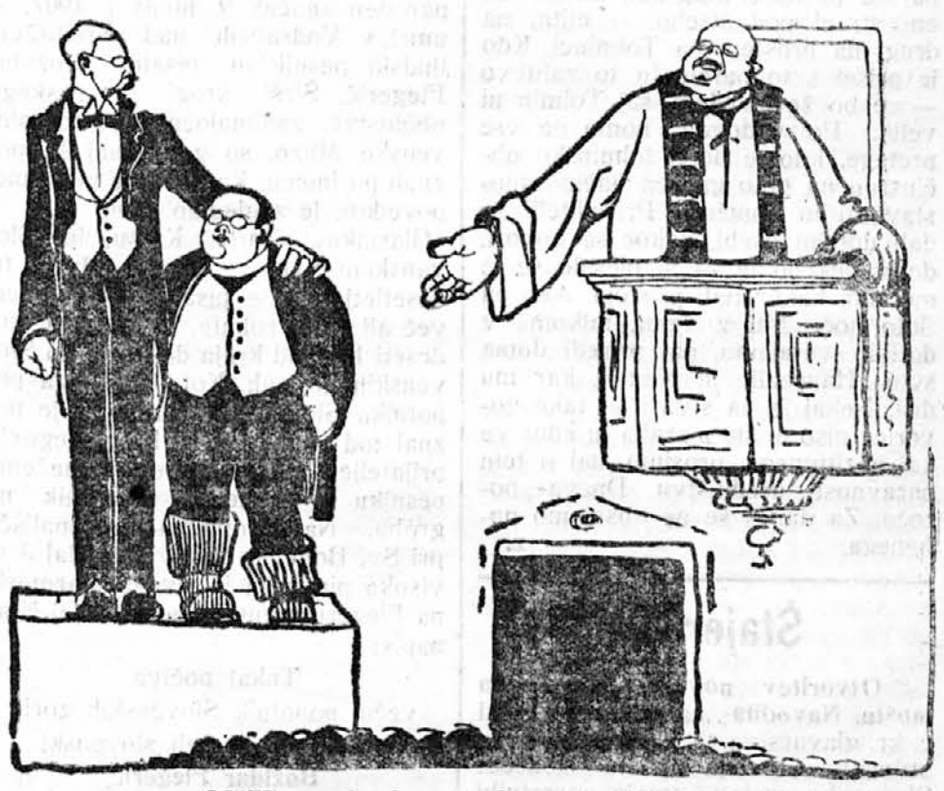

Očiščevanje in proslava voditeljev.

Slike iz Cerknice.

Nabira P. T, v ilustracijo naših razmer.

IX.

Kakor je videti, smo z našimi črticami, dasi so čisto nedolžne, udarili v sršenovo gnezdo.

X.

Čital sem v starih učenih bukvah, ki so jih pisali stari in modri možje, da bo v časih, ko bodo po svetu vozile železne kobilice in hodili farji po sodnijah, hudo po svetu. Menda smo dočakali sedaj tiste dni, ker vrši se eno in drugo. Boben poje po Cerknici, beriški boben, na vseh koncih in krajih. Prodaje in eksekucije so v našem trgu in njega okolici na dnevnem redu. 15. septembra pa bo »na prodaj« kar četvero hiš, oziroma posestev.

XI.

Donesek k št. VIII. — In še takole je bilo. Naši domači čuki so še brihtnejši od raških. Dočim so se ti drugi peljali v breku, zakritem in zavešenem kakor kurnik, so jo mahali naši lepo »cufus« za njimi! Hm, šli so lahko, saj so jim oni v breku pridno skrbeli za muziko in »marše«. — Dočim so tolažili raški kavsarji svoje gladne želodce najbrže do Grahovega — prisegali ne bomo, ker tako daleč nas radovednost vseeno ni gnala — so se lotili sadnih dreves domači že koj za Cerknico. Ker pri nas hruške in jabolka še niso zrela, kakor menda v Grahovem, so klatili in mlatili — zelena. Šli so lepo »un za unem« kakor ribniška ohcet, pa se kepali in pestili med sabo, kakor se tudi na Balkanu niso. Na Grahovem gotovo ni več ostalo peška na drevesu! — Gospod urednik, pozor! Če imate doma kaj vrta, le otresite hruške sami! Saj veste, v nedeljo je v Ljubljani »katoliški« shod! — In še tole! Nekoč v neki tiskarni smo tiskarskega škrata vjeli in ga nataknili na buciko! — Ako Vam drago in ste radovedni, kakšen je bil, že povem pri priliki! — Za sedaj samo dober svet: Napravite tudi Vi z Vašim tako!

(Zbirka se nadaljuje.)

Iz Tolmina.

Kakor vidite, gospod urednik, ne škoduje, ako človek po trudapolnem delu odpotuje za par dni v svo-

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

»Strezita si dobro, bodita mnogo na zraku. Pokličita vratarico, ako bi potrebovala česa, in čakajta me potrpežljivo, saj ne ostanem dolgo z doma.«

XVI.

Na iskanju.

Florestan je stopil v Sen-Dizjéju z vlaka.

Kolodvor je bil poln nemških soldatov s pikelhavbami, po peronu pa so se izprehajali okorno in košato oficirji v dolgih plaščih in ploščatih čepicah.

Sicer pa stari režiser, odkar se je vozil z železnico, sploh ni videl drugega kakor ploščate čepice in pikelhavbe.

Ustavljali so ga spotoma tolikokrat in pregledovali njegove papirje, da se tudi tukaj ni začudil, ko je zaslišal vprašanje:

»Kje imate papirje?«

Imel je potni list že pripravljen, trebalo mu ga je le izvleči.

»Kam kreste?« je vprašal Prus s svojim švabskim izgovorom.

»Najprej v Sen-Dizjé, a potem v sosednje občine... Saj je zapisano.«

»Po kaj?«

»Poizvedovat o matičnih listinah nekega otroka.«

»Tečka?«

»Ne, deklice.«

»Itite. F štapni pisarni topite tofoljenje, ta smete hotiti okrok.«

V štabni pisarni je sledilo sličnо izpraševanje brez konca in kraja. Toda ker stari dobričina ni bil podoben niti zločincu, niti preoblečenemu vojaku, so mu dali naposled zahtevano dovoljenje.

Šele zdaj se je mogel začeti gibati nekoliko prosteje, čeprav so zahtevali njegov potni list slej ko prej na vsakem oglu.

Sicer pa Florestanu ni bilo treba hoditi daleč, da je pričel svoje informacije.

Par korakov od nemške pisarne se je ustavil v majhni pivnici, kjer je čakala debela krčmarica otožno svojih, zdaj tako redkih gostov.

Dal si je prinesti mlečno kavo, katere je bil prav potreben, zakaj bil je še tešč, ker je odpotoval prejšnji večer o polnoči.

»Gospa,« je vprašal nato debelo ženo, »ali je od tod še daleč do vasi Bisjere?«

»Kakih pet kilometrov, gospod, in pot morate znati... Ako je ne poznate...«

»Prvokrat prihajam semkaj. Iz Pariza sem, gospa.«

»Toda, v Bisjeri poznate najbrž koga? Ah, ubogi ljudje!... Kar tripimo mi tukaj, ni še nič v primeri s tem, kar je doletelo one.«

Tiho, kakor da se boji, da jo kdo zasliši, je nadaljevala:

»Prusi so vse požgali tam... V srce se zasmili človeku, ko pogleda.«

»Kako?« je dejal Florestan in nastavil uho. »Kako — vse požgali? To je pač samo beseda.«

»Ah, bogme, od gradu do cerkve — vse je šlo rakom žvižgat... Kar ostane, tega takorekoč niti ni vredno šteti...«

»Pa županstvo,« je vzkliknil on v temnem nemiru — kaj je z županstvom?...«

»Eh, kaj! Zgorelo je, kakor vse drugo.«

»In zapisniki?«

»Tam nisem bila, in gledala tudi nisem, a zdi se, da so zgoreli zapisniki z drugim vred.«

»Oh!...«

Toda popolnoma vendar še ni mogel verjeti v vso neizmernost nesreče.

Prašal je, z mrzlim znojem na čelu:

»Kaj pa se je zgodilo?... Ali se je vršil v vasi kak boj?...«

»Bogme, to ne. Prusi so jo zažgali kar tako, v kazen... Vse to, dragi gospod, se je zgodilo zaradi nekega njihovega oficirja, ki so ga našli ubitega. In ker jim niso hoteli izdati tistega, ki ga je bil končal, so se maščevali s tem, da so zapalili vas in ustrelili župana.«

»Župana! Gospoda Gontarda!«

»Ali ste ga poznali!... Eh, vse to vam lahko pove njegov sin, ki se je vrnil pravkar od vojakov. Gontardov sin je doma in gradi hišo na novo; zakaj vedeti morate, da ni ostal kamen na kamenu — ne od njegove ne od katere druge.«

Florestan je poslušal kakor v sanjah.

Strašne so bile te prve vesti...

Župan mrtev, županstvo zgorelo....

Matični zapisniki so bili nedvomno tudi »pepeleli v ognju!...

S potrtim glasom je dejal:

»Pravite, da je grad tudi pogorel...«

»Ves ni pogorel, a poškodovan je zelo, lahko si mislite... Stari stolpi so ostali kar je pač starega gradu; tam so stene dva metra debele. Ko je ogenj uničil strope in kar je bilo drugega lesa, se razume, da je ugasnil. Toda nova poslopja so vsa v razvalinah.«

»Pa jih grade na novo?...«

»Ne še... Gospa markiza Rošegijska je takrat odpotovala, lahko se reče, da so jo pregnali z ognjem iz njene domačije — in ni se vrnila do današnjega dne.«

»In... oprostite, gospa, da vas vprašam tudi to... ali se ve kaj gotovega o gospodu grofu de Rošegi?«

»O grofu Gilbertu?«

»O njem, da.«

»Kaj se ne bi vedelo... mrtev je... padel je pri Rejšofenu.«

»Torej je gotovo, da ga ni več med živimi?...«

»Saj si lahko mislite, da bi se bil oglasil vsaj enkrat v dolgih osmih mesecih, ako bi bil ostal živ.«

»Res je,« je zavzdihnil Florestan. Pa... še nekaj **naj vas vprašam**, gospa... ali poznate nemara žensko, ki stanuje — ne v Bisjeri sami, marveč v Šansneju nekje, ki ji pravijo Jera?«

»Seveda jo poznam... To je gotovo stara Jera, ki prodaja zelišča v zdravilo ljudem in živalim. Mislim da je še vedno v svoji kolibi, saj Prusi niso prodrli tako daleč...«

»Ali mislite, da jo najdem doma?«

»Opoldne gotovo, ker bo kuhala svoj sok.«

»Kod pa bo treba iti?«

»Ali hočete k njej, gospod?«

»Da, če ste tako prijazni, da mi poveste pot.«

»Hm, pot... pot je še nerodnejša kakor v Bisjero. Mahniti je treba prav po sredi gozda. Vi sami že ne bi našli... Treba vam bo nekoga, ki vas povede.«

Ozrla se je po cesti.

»Klavde!« je zaklicala.

Paglavec, ki je postopal tam okrog, je pritekel, začuvši njen klic

»Vidiš, tegale gospoda povedeš k stari Jeri — saj veš, k tisti, ki daje zdravila.«

»V Šansnejskem gozdu?« je vprašal paglavec.

(Dalje.)

je gorske kraje — se malo odpočije — marsikaj vidi in sliši. Žalibog, danes sem spet pred svojo pisalno mizo — v tem zaduhlem mestu. Nabranega ima dovolj gradiva za Vas in ker vidim, da se v Tolminu živeči Tolminec ne oglasi — oglasil sem se zopet jaz. Zadnje poročilo o veselici »Rdečega križa« spisal sem tako, kakor sem bil obveščen. O »dami z belinčkom« se marsikaj govori, da je razžalila Tolmince — če je to res — je obsojanja in vsega preziranja vredno. Po krivici za danes ne obsojamo nebenega. — Hočemo izvedeti: kdo je bil tako nesramen in zahteval od prirediteljev, naj se plesišče pregradi, da bo na eni strani pod streho — elita, na drugi na prostem pa Tolminci. Kdo je prišel s to parolo in to zahtevo — se bo že izvedelo, saj Tolmin ni velik. Poizvedovali bomo na vse pretege, kdo je hotel tolminsko občinstvo na tako gnusen način zapostavljati in ponižati! Prireditelji so dali dotični osebi, kakor se govori, dobro lekcijo in — in plesalo se je mešano, kakor tudi pristoja. Ako pa kdo noče biti z »gmaj-folkom« v dotiki, svetujemo, naj priredi doma svoj »Hausball« in povabi, kar mu diši. Nekaj je na stvari — take govorice niso prišle z zraka in kdor ve kaj pozitivnega, prosimo, naj o tem naravnost uredništvu »Dneva« poroča. Za danes še ne obsojamo nobenega. z.

Štajersko.

Otvoritev novega dravskega mostu. Navodila za Slovence: Od c. kr. glavarstva se je odredilo glede otvoritve novega mostu sledeče: Slovenske zastave smejo posestniki hiš slobodno razobesiti. Če se bo pa od strani policije ali mestnega urada delalo kake zapreke glede razobešanja slovenskih zastav, naj se vsak takoj pritoži na okrajno glavarstvo, ker je od višje politične oblasti naročeno mestnemu uradu, naj se slovenskim zastavam na hišah ne dela nobenih zaprek. Mestni magistrat bo baje nošnjo slovenskih in nemških znakov sploh prepovedal. Živijoklicev samoumevno ne sme in ne more nihče prepovedati. Preskrbljeno bo od oblasti na vse strani za varnost Slovencev. Slovenci se zbiramo na dveh prostorih: ena skupina pri kolodvoru, druga pa pri Cirilovi tiskarni. Najpozneje ob pol dveh popoldne moramo biti vsi na svojem mestu. Pokažimo, da smo izobražen narod! Nadvojvoda Friderik se pripelje s posebnim dvornim vlakom ob 2. uri 6 minut s Koroškega na glavni kolodvor. Tam ga bo čakal župan, okrajni glavar in poveljnik mariborske garnizije s častno stotnijo 26. pešpolka. S kolodvora se odpelje nadvojvoda v avtomobilu cesarskega namestnika naravnost skozi Tegetthoffovo, Grajsko in Gosposko ulico na slavnostni prostor. Most, kakor tudi del starega in novega Glavnega trga bo do konca otvoritvene slavnosti za drugo občinstvo zaprt. Vstop bo dovoljen le povabljenim gostom, ki se izkažejo s posebnimi vstopnicami. Večji del starega in novega Glavnega trga pa bo dostopen za občinstvo. Pred slavnostnim prostorom bo skrbel za red močan oddelek policije, žandarmerije in vojaštva. Na slavnostnem prostoru, v bližini Theresienhofa, bo postavljen »cesarski paviljon« za nadvojvodo. Ceremonije bodo trajale 20 minut. Pred blagoslovitvijo bo župan pozdravil nadvojvodo. Po blagoslovitvi pa bo pozdravil cesarjevega zastopnika okrajni glavar. Na to si bodo gostje ogledali še novi most. Po tem pa bo nadvojvoda nekatere udeležence nagovoril. Ko je vse končano, se bo nadvojvoda odpeljal z avtomobilom v hotel »Mohr« v Gosposki ulici. Ali bo ostal v Mariboru, ali se bo odpeljal še v Gradec, še do zdaj ni odločeno.

Flegeričeva slavnost v Središču. V nedeljo je imela prijazna okolica Središča svoje posebno domače narodno slavje, pri katerem se je postavil za vse čase primeren kamenit spomin domačega pesnika Bož. Flegeriča. Cela slavnost je imela lep naroden značaj. 9. junija l. 1907. je umrl v Vodrancih nad Središčem ljudski pesnik in pisatelj Božidar Flegerič. Širši krogi slovenskega občinstva, zanimajočega se za slovensko Muzo, so ga komaj še poznali po imenu. Kar nam je mož imel povedati, je zagledalo beli dan v »Glasniku«, »Zori«, »Kresu« in »Slovanskem Svetu«. Zadnji dve, tri desetletja pa je pisal le prigodnice, več ali manj robate, in je romal kot deseti brat od kraja do kraja po Slovenskih goricah. Kot »večnega popotnika Slovenskih goric« ga je poznal tod vsakdo. Ožji krog njegovih prijateljev je poskrbel domačemu pesniku za primeren spomenik na grobu. Na skrommem pokopališču pri Sv. Bolfenku se dviga sedaj 3 m visoka piramida iz sivega marmorja na Flegeričevem grobu. Na njej čitaš napis:

Tukaj počiva
večni popotnik Slovenskih goric
pesnik in pisatelj slovenski
Božidar Flegerič.
Rojen 30./1. 1841, umrl 9./6. 1907.
Postavili pesnikovi prijatelji in znanci.

Nad piramido stega svoje veje stara, košata jablan. Vsenaokrog pa ti hiti pogled po samih vinskih goricah, belih cerkvah, skritih selih tja gori do Pohorja in ravnega Muropolja in tja doli v neskončnost na ogrsko hrvaško Medžimurje in Podravje. To je svet, ki nam je dal Stanka Vraza, a ta svet je opeval tudi njegov epigon Božidar Flegerič. Ob enem se je na njegovem rojstnem domu odkrila spominska plošča. Spominska plošča na Flegeričevem domu je iz črnega mramorja; sveti se na njej v zlatih črkah napis:

Dom
pesnika
Božidarja Flegeriča.
* 30. 1. 1841. † 9. 6. 1907.

Pri odkritju je govoril prof Ilešič, ki je v lepem govoru očrtal pesnikovo življenje in delo. Slavnost se je zaključila z živahno veselico, kjer se je zbralo mnogo ljudstva iz okolice.

Zelo nepotrebno se je spotaknila »Straža« ob neko »nesramnost« zaradi knjige »Domoznanstveni pouk v ljudski šoli«. Seveda bi bilo »Straži« ljubo, ako bi Poljanci verjeli njenemu zavijanju, ker je v boju proti »liberalnemu« učiteljstvu vsako sredstvo dobro.

Pred sodiščem.

Jugoslovanstvo.

Ob času, ko se je sklenilo na Balkanu premirje in se je balkanska vojna bližala svojemu koncu — je nastal v Ljubljani hud boj: na vrsti je bilo jugoslovansko vprašanje. Vprašanje je bilo tako na dnevnem redu, da se mu ni mogel nihče izogniti. »Napredna Misel« se je zavzela za Albance, »Slov. Narod« je napadel »Preporod« in »Dan«, Ilirci in Jugoslovani, Srbofili in Samoslovenci, Vseslovani in čisti Kranjci — vse se je oglašalo v javnosti s svojimi nazori. Boj je prešel na osebno polje in zanesel se je tudi v hrvaške in češke liste. Sporno vprašanje je bilo važno in je potrebovalo rešitve.

V teh bojevitih dneh se je oglasil tudi Ivan Cankar in je naznanil svoje predavanje. Njegovo predavanje ni bilo brez zanimivosti — kmalu pa je počil glas, da drž. pravdništvo s predavanjem ni bilo zadovoljno in da je proti predavatelju vpeljana preiskava. V onih časih to ni bilo nič čudnega, saj so po Dalmaciji zapirali že čisto nedolžne ljudi in denuncijacije proti »veleizdajalcu so so množile od dne do dne. Nazadnje se je izkazalo, da je bilo mnogo krika za nič, zato smo mislili, da bo tudi proti Cankarju preiskava ustavljena, ker onim stavkom, ki so padli med predavanjem ni nihče pripisoval posebne važnosti. Toda na sodišču so v besedah videli pregrešek in tako je prišlo do včerajšnje obravnave.

Obtožnica.

C. kr. državno pravdništvo v Ljubljani vlaga pri c. kr. deželnemu kot sodečem sodišču v Ljubljani, ki je za prescjo te kazenske reči pristojno, proti Ivanu Cankar, roj. 10. maja na Vrhniki, pristojnemu na Vrhniko, kat., sam., pisatelju, bivajočemu na Rožniku pri Ljubljani nekaznovanemu

obtožbo:

Ivan Cankar je dne 12. aprila 1913 v Ljubljani povodom predavanja »O Slovencih in Jugoslovanih« s tem, da je izrekel besede: »Mi, kar nas je, mi vsi smo te misli, da je naš edini cilj, da dosežemo jugoslovansko republiko« ter kasneje: »pustimo Avstrijo v njenem lastnem dreku, bodimo kakor Mazzini v Italiji« — spodbadal k nenravnemu in v zakonih prepovedanemu dejanju, zakrivil je s tem pregrešek zoper javni pokoj in red v zmislu § 305. k. z. ter naj se kaznuje po § 305. k. z.

Iz razlogov.

Navedenega dne je osumljenec predaval v »Mestnem domu« o jugoslovanskem problemu.

Tekom govora je po poročilu in po poizvedbi vladnega odposlanca c. kr. policijskega koncipienta Ivana Gogala tudi izrekel zgoraj pod obtožbo stavljene besede.

Osumljenec je govoril o političnem in kulturnem problemu jugoslovanskem ter trdil, da za njega »eksistira« le politični problem, nikakor pa ne kulturni problem, katerega ne zamore sploh pripoznavati.

Jugoslovani so, dasi po krvi bratje in po jeziku bratranci, razcepljeni v štiri narode, kateri so si pridobili in priborili vsaki svojo lastno kulturo, zlasti tudi Slovenci, vkljub vsem težkočam in nadlogam, ki ovirajo razvoj in napredek.

Očita diplomaciji, da ne spoznava, da Slovenci niso samo Slovenci, še manj pa samo Avstrijci, temveč ud velike družine, ki stanuje od Julskih alp do Egejskega morja. Dobesedno izvaja: »In v vas vseh se je vzbudilo nekaj, kar je zelo podobno hrepenenju jetnika.«

In dočim naša ljuba oficialna Avstrija na Kranjskem, Štajerskem in v Dalmaciji zapira ljudi zaradi veleizdaje, ni za človeka s priprosto kmečko pametjo jugoslovanski problem kar nič kompliciran. Tak človek bi rekel: »Če mislijo ti štirje narodi, da so si sorodni in da bi najložje in najboljše živeli, če bi bili združeni, naj se zgodi po njih želji, naj si v božjem imenu zgrade zvezno republiko jugoslovansko.

Kasneje pa pravi osumljenec v teku svojega govora: »Že prej sem dovolj jasno povedal, kateri da je tisti daljni cilj, ki nam vsem živi v srcih, ki je naturen, in ki se bo toraj končno kljub vsemu in vsem tudi uresničil...«

In na koncu svojega govora reasumira takorekoč z besedami: »Rekel sem, kaj da je najbolj potrebno in edino koristno, če hočemo doseči svoj slovenski kulturni in svoj jugoslovanski cilj — naj dela vsak, kakor mu je dano; jaz sem delal.«

Osumljenec napada izvajanja nemškega žurnalista Hardena, ki je na Dunaju vpričo ministra za zunanje zadeve, Berchtolda, rekel: da Nemčija in Avstrija ne smeta pustiti, da bi se zgradila slovanska trdnjava na jugu, ob jadranskem in egejskem morju.

Te besede imenuje osumljenec nesramne, kajti Jugoslovane je bila postavila ob Adrijo zgodovina brez dovoljenja Hardena in Berchtolda; oficijelni Avstriji, eksponentu nemškega imperijalizma, so Jugoslovani enostavno na poti;... daljni cilj, katerega je že prej jasno povedal, se bode vkljub vsemu in vsem tudi uresničil.

Da je tedaj osumljenec tako govoril, kakor mu očita obtožba, je popolnoma verjetno z ozirom na vsebino koncepta in ponatisa v »Zarji«.

Vladni koncipist Gogola si je omenjene stavke takoj in neposredno napisal in zabeležil.

Sum je torej utrjen, da je ovadenec zares govoril označene besede.

To pa, kar je ovadenec tekom govora izrekel, je pa naravnost ščuvajoče.

Naš edini cilj je jugoslovanska republika — pustimo torej Avstrijo v njenem dreku in delajmo kakor Mazzini — to ne pomeni nič druzega, kakor delajmo na republiko, kakor je tudi znani revolucijonar Mazzini delal.

Besede osumljenca tedaj sicer ne spodbujajo h kakim določenim dejanjem ter tedaj ne vsebujejo znake deliktov §§ 58, 59 ali 65 kaz. zak. — pač pa spodbadajo v splošnjem k dejanjem, ki so vsmerjena na republikanski cilj in ki so torej po zakonih prepovedana in tudi nenravna.

Ljubljana, dne 23. julija 1913.

C. kr. prvi državni pravdnik na dopustu:
Pajnič, s. r.

Obravnava.

K javni obravnavi v sobi št. 79. se je zbralo mnogo poslušalcev, tako da je bila dvorana kmalu prepolna. Bil je nekak svečan trenotek, vse je napeto pričakovalo začetka.

Po četrti uri so sodniki zasedli svoja mesta. Drž. pravdništvo je zastopal pl. Luschan kot zagovornik obtoženca se je predstavil dr. Drmota. Pisatelj Cankar se je med tem pogovarjal s svojimi znanci in prijatelji zunaj na koridorju. Bil je prav dobre volje. Sodni dvor je čakal... Predsednik senata vpraša zagovornika: »Kje je Cankar?« — Dr. Drmota: »Zunaj.« — Sluga kliče pri vratih: »Cankar.« Kmalu na to pride Cankar v dvorano in se vstopi pred sodnike.

Predsednik: »Vi ste Ivan Cankar?«

Cankar: »Jaz.«

Predsednik: »Kje ste pa rojeni?«

Cankar: »Na Vrhniki.«

Predsednik: »Kdaj pa?«

Cankar: »10. maja 1876.«

Predsednik: »Kake študije imate?«

Cankar: »Ljubljansko višjo realko.«

Predsednik: »Kje pa stanujete?«

Cankar: »Na Rožniku.«

Predsednik: »Vam je bila obtožnica prepozno vročena. Bili ste namreč na Štajerskem pri Sv. Trojici in ste med tem prišli v Ljubljano. Ker mora biti obtožnica vročena tri dni pred obravnavo, da se lahko pripravite, morete po zakonu zahtevati, da se obravnava preloži.

Cankar: »Meni je vseeno, lahko kar zdaj.«

Predsednik: »Torej se obravnava otvori.«

Luschan zahteva po nekem paragrafu, da se javnost izključi, ker se je bati nemirov.

Zagovornik ugovarja, da ni nobenega vzroka, da bi se javnost izključila.

Sodni dvor se gre posvetovat.

Predlogu drž. pravdnika se ugodi — javnost se izključi.

Cankar imenuje za zaupnike gg. Etbina Kristana, J. Vodeba in Otona Zupančiča.

Neradi in nejevoljni zapuste poslušalci dvorano.

Luschan opozori vse poročevalce oz. zaupnike, da je obravnava tajna in da bo vsak list konfisciran če bo o obravnavi poročal, ker pridejo med obravnavo na vrsto kočljive stvari.

Razsodba.

Obravnava se je končala ob polu 7., na to je odšel senat na posvetovanje. Ob tri četrt na 7. je predsednik Pajk razglasil razsodbo, ki se glasi: da je senat spoznal krivdo obtoženca, da vse kaže na to, da je res izgovoril one besede in da se za to obsodi: **na en teden zapora.**

Nato je predsednik na dolgo utemeljeval razsodbo, skliceval se je na pričo komisarja Gogalo in na to, da je obtoženec sam priznal, da se ni popolnoma držal svojega pisanega govora. Postavna določena kazen je 1—6 mesecev. Upoštevale so se olajševalne okolnosti. Zagovornik dr. Dermota si je pridržal pravico za pritožbo.

»No, zdaj sem pa mučenik,« je rekel Cankar, ko je zapuščal sodno dvorano.

Dnevni pregled.

V svrho lažnjivega obračuna pozivljam dotičnika, ki je duševni lastnik s cvičkom prepojene ekspektoracije, izbruhane v včerajšnji »Edinosti,« da objavi tudi svoje ime, da bom vedel ali imam opravka s stanovskim tovarišem ali ne. Poznam namreč neki značaj, ki se je kot svobodomislec vrinil na shod »Svobodne Misli« in o poteku poročal v — »Slovenca« in v poročilu pobalinsko **zasramoval** slovenske narodne dame, ki so se shoda udeležile. Isti človek je v prostem času pisal za »Slovenca« in »Slov. Narod« obenem, in pri tem sramotil v »Slovencu« zaslуženega narodnega delavca in politika, pred katerim sicer krči svojo hrbtenico. Rad bi vedel, če je res še kdo, **ki je tako nesramen, da se kljub zgoraj naštetim grehom še upa imenovati — žurnalist.** Javno seveda je to moja zadnja beseda.

JU Dr. Krivic

LAZAR LAZAREVIĆ:

Švaba.

Poslovenil Niko Modrilov.

(Konec.)

Ona je molčala.

»In veš kaj? Glej jaz vem vse! Bilo bi mi tudi ljubše, da bi mi povedala sama, ne pa da sem zvedel po drugih. In ti veš... da ga sovražim... in tisti —«

Molčala je še vedno.

»Jaz, da veš — ga poznam dobro. Naj si le zbije iz glave to, kar misli. Jaz te ne dam nobenemu, ki bi bil malovrednejši, nego jaz. Jaz sam ti poiščem moža — pa še kakšnega!«

Vstala je in dala panj na ogenj. Sedaj sem jo zgubil izpred oči. Tudi on mi je obrnil hrbet. Pljunil je in premišljujoč je nadaleval: »Povedal sem tudi že njemu, tistemu — Timu: Ne plazi se vedno okoli moje hiše in... okrog moje sestre, kajti... da ti povem. — tu ne poznam nobene šale...«

Nadaljeval je v srditejšem tonu in glasneje nego dosedaj: »Kdo je on in kaj je? Švaba — priselnik. Jaz — vem to vse! Prej je imel še nekake poslikane, kakor roka velike papirje, ki jih je nosil židom v mesto, za katere so mu dajali denar. On tudi ne veruje v našega boga in...«

Zaslišalo se je močno trkanje na vrata in oba sta skočila pokoncu. Črez prag so stopili trije možje. Jaz sem mogel videti le enega. Bil je mlad, lep in na prsih je nosil srebrne našitke. Za pasom je imel razno orožje, v roki pa je držal samokres.

»Dober večer,« je dejal z osornim glasom in zapovedal ostalima naj zapreta vrata. Povelje se je izvršilo in slišal sem le stokanje in Stanin klic: »Roparji, roparji!«

Trd od strahu sem se hitro oborožil s samokresom in skočil nazaj k vratom. V tem trenotku sem zaslišal od okna sem: »Tiho, tiho! — Gospod, daj mi hitro Živkov samokres! Ne boj se jaz sem Timo Trifunov! Daj hitro, roparji so tu! Hitro, hitro!« Nevarnost je bila preteča. Spoznal sem takoj, da mora biti to Timo, Stanin ženin. Nisem se obotavljal in sem takoj snel samokres s stene ter mu ga podal.

Sedaj je prišla vrsta name. Napel sem petelina. Pri tem pa sem se tresel, kakor list. Prvič v življenju sem spoznal, da vendar nisem nosil samokresa vedno s seboj; priznati pa moram, da se nisem bal toliko roparjev nego svojega lastnega samokresa. Kako bi vendar mogel usmrtiti človeka!

»Vdajte se!« je naenkrat zadonelo s hišnih vrat. Jaz sem odprl istotako vrata svoje sobe, stopil na prag in vzdignivši samokres sem začel kričati: »Vdajte se, vdajte se!«

Zunaj na pragu sem videl stati moža, s samokresom v roki, namerjenim na tri roparje, izmed katerih je eden držal Stano za usta, druga dva pa sta davila Živkota, ki je bil že popolnoma posinjel.

V trenotku so roparji odskočili od žrtev; eden izmed njih je sprožil samokres proti osvoboditelju, drugi pa je z jataganom prerezal vrv, na kateri je visel kotel, ki je padel na ogenj in ga pogasil. Na to sta se slišala še dva strela.

Postalo je vse temno.

Začel sem streljati proti stropu, da bi si napravil pogum; seveda sem pazil na to, da nisem nikogar zadel.

V hiši so začeli ljudje tekati sem in tja.

Naenkrat je prišel nekdo v mojo sobo, za njim še nekdo, ki je za seboj zaklenil vrata.

Ogenj na ognjišču je zopet zaplapolal...

»Pusti me Timo, jaz sem,« je zaklical Živko in se obrnil na tleh, kajti čutil je udarec na tilniku.

Od zunaj se je začulo novo močnejše vpitje in pregovarjanje. V hišo je prišel stari Ugrićić, s sekiro v roki in nekaj drugih, oboroženih stem, kar jim je ravno pod roko prišlo. Vsi so bili preplašeni. Vsak je gledal boječe okrog in vpraševal: »Kaj je? Kaj se je zgodilo? — Kdo je? Kje je?«

Tudi sosedje so začeli leteti skupaj in nastala je splošna zmešnjava. V hiši in na dvorišču je bilo vse polno ljudi, ki so eden druzega izpraševali.

V sredi kuhinje pa je stal mlad, zdrav in močan mož, oblečen v nošo, ki je tam v navadi.

To je bil Timo!

Okoli njega je valovala množica. Molčal je, kajti bil je močno razburjen. — Živko popolnoma krvav se je drgnil po tilniku. Stana pa je stala v kotu popolnoma prepadena od zavžitega strahu.

Na lice mesta je prišel tudi krajni načelnik, pisar in učitelj.

»Kaj je? Kaj se je zgodilo hudega?«

Živko se je popraskal po hrbtu.

»To se je zgodilo. — Hudobni Nikodem je obiskal vas in napadel našo hišo. In če ne bi bil ta tukaj — pokazal je na Timo — bi prišel ob glavo, in sam bog ve, kaj bi se bilo še zgodilo.«

»Sem ljudje! K orožju! Zasledujte jih! Hitro!« je kričal okrajni načelnik.

»Oni so že ušli!« so vsi odgovorili.

»Za vragovo mater, eden je ušel, druga dva bosta ujeta« je dejal Timo.

Pokazal je z roko na mojo sobo.

»Hej brate, oni so šli že skozi okno!« sem dejal jaz.

»Da, za vragovo mater. Pandur je vendar pod oknom?«

Vsi smo se začudili.

»Vzemite orožje! Obkolite hišo! Vsak naj pazi, kajti branili se bodo! je zapovedoval načelnik.

»Dajte sem sekiro,« je menil Timo. »Po kuhinji pa leže samokresi roparjev.«

V resnici so ležali trije, štirje samokresi po tleh.

Timo je hotel odpreti vrata, toda niso se dala. Zato je dvignil sekiro in vrata so se razletela po sobi. Naenkrat pa je prišel iz sobe strel, ki je odnesel Timovo pokrivalo.

Popolnoma smo namreč pozabili, da je visela na steni še druga Živkova pištola, ki so jo znali roparji uporabiti.

»Naprej!« je zakričal načelnik. »Ti pisar imaš vendar pušku!«

Brez ozira na pisarjevo puško, so se hoteli roparji še nadalje braniti, toda, ko jim je Timo zagrozil s sekiro, so se udali.

V zidu so naredili z noži že veliko udolbino, in če bi prišli mi nekoliko pozneje, bi nam že ušli. Mi smo jih trdno povezali. Bil je raz-

To pa to — žurnalist pa in nad vse dvome zaveden žurnalist, ki niti svojih ožjih stanovskih kolegov ne pozna je gromovnik v »Edinosti«, sicer bi moral vedeti kdo je dunajski poročevalec oz. urednik »Edinosti«, in če bi vedel, tedaj bi se znebil v svoji klobasariji par neumnosti manj.

»Mnogo mesecev hudo trpeli« so vojaki — rezervisti na južni meji, tako čitamo danes v poslanih pozivih za navdušenje. Zadnjič enkrat smo pa čitali nekje, da so vračajoče se rezerviste naložili iz vagonov za osebni promet v — živinske vagone. Vsi protesti utrujenih vojakov, »ki so mnogo mesecev hudo trpeli« niso pomagali nič; nasprotno: v Gradcu in na vseh postajah, kjer je vlak stal so dotični živinski vagon nabasan z ljudmi obstopili vojaki z — bajoneti. Prav malo razveseljivo znamenje za tiste, ki so »mnogo mesecev hudo trpeli«.

Namesto v Ameriko — na Balkan. Ameriški listi prinašajo tale poziv: **V Stari Srbiji je prostora še za poldrugi milijon prebivalcev, ki bi lahko** prav tako komodno živeli, kakor se živi sedaj v kraljevini Srbiji. Vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, ki se nahajajo danes v Ameriki, bi imeli prostora v sami Stari Srbiji. In naj bi jih bilo še dvakrat toliko, vse eno bi se lahko še naselili v sami Stari Srbiji. A ta zemlja je — zlato samo, obdarjena z vsem prirodnim bogastvom; plodovita polja, nedotaknjena od pluga, bogate planine, nedotaknjene od sekire. A ta zemlja je — duša sama, naseljena od najboljših naših ljudi, ki hrepene po bratu Srbu, Hrvatu in Slovencu. To ni hladna tujina, — to je stara dedovina naša; po njej je kraljevič Marko oral ceste, po njej je Ljutica Bogdan okopaval divne vinograde, po njej je Miloš Vojnovič pasel svilerumene črede, na njej je gradil Leka kapetan svoje zlate dvore, na njej je nekoč popevala srbska vila in cvetela srbska knjiga... Pojdi tjakaj, Srbin brate! Pojdi tjakaj, Hrvat brate! Pojdi tjakaj, Slovenec brate! To je naše gnezdo, ki z istim koprnenjem pričakuje zlate roke jugoslovanskega delavca, kakor je pričakovalo ostrega meča srbskega vojaka. Ostavite globoke ameriške rudnike, ker vas kliče visoko Ovčje Polje! Zapustite prašne ameriške pustinje, ker vas zove plodovita Metohija! Okrenite ledja ameriškim mestom, ker vas kliče dehteče Kosovo polje! Nazaj v staro gnezdo naše! Oni bratje Hrvati, Slovenci, ki niso ameriški državljani in ki se nameravajo naseliti v Stari Srbiji, naj se prijavijo na naslov: »Narodna Odbrana 810. Washington Street, Gary, Ind.« Zemljo bodo izseljenci dobili brezplačno, denar je edino potreben za zgradbo hiše in gospodarskih poslopij in za vložke v gospodarstvo.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Niko Pinterič v Trbovljah 5 K, nabranih na obrtniškem sestanku pri g. N. Pinteriču (gg. Zupan, Berger, Lisac, Pungerčar, Lesjak) za družbo blagega namena; vzgojitelj mladine. G. gost. Maček je izročil 11 K 62 v, katere je zložila v Vratih vesela družba strelskega društva »Sigurnost« v Ljubljani. G. Oton Ploj, notar v Črnomlju je pridobil za družbo 5 K iz kaz. poravnave G.—N. G. dr. Al. Kraigher, zdravnik pri Sv. Trojici je poslal 26 K, katere so zložili gg. kapelan Bojina 5 K, sodni svetnik Kronvogel 5 K, učitelj Jak. Kovačič 2 K, uradnik Ant. Klemenčič 2 K, učitelj Jos. Klemenčič 2 K, dr. Al. Kraigher 10 K. — Mesto šopka na krsto pok. g. Lojzetu Gorjupu darovali so družbi sv. Cirila in Metoda v gostilni ge. Mar. Grazer gg.: St. Makovič 1 K, Rajko Tavčar 50 vin., Ferd. Vrabec 1 K, Jos. Vrhovec 50 vin., Gust. Vidic 1 K, Mar. Grazerjeva 1 K. — Hvala! — Napredni slov. abiturijenti v Mariboru so poslali družbi sv. Cirila in Metoda po tovarišu g. Fr. Robiču dar 100 K. Že kot srednješolci so pridno delovali za našo prekoristno družbo in preverjeni smo, da jej ostanejo zvesti kot akademiki in v svojem poznejšem življenju. Zahvaljujoč se jim za lepi dar stavimo jih njihovim tovarišem in naslednikom v posnemovalen vzgled. — Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg. in društva: 1100. Podruž. družbe sv. Cirila in Metoda v Bazovici (plačala 200 K); 1101. Slovenski absolventi trgovske šole Mahr (plačali 200 K); 1102. Podruž. družbe sv. Cirila in Metoda Št. Peter pod Sv. gorami (plačala 200 K); 1103. Slovensko omizje pri »Roži« v Ljubljani (plačano 200 K).

Ogenj. Dne 16. t. m. so se zbrali nad Črnim vrhom pri Idriji temni oblaki, katerim je sledila nevihta, spremljana od bliskov. Pri tem je udarila strela v hišo posestnika Ivana Rudolfa v Javorniku pri Črnem vrhu. Strela je hišo zažgala, poškodovala je deklo, ki je sedela pri oknu in je omamila druge osebe, ki so bile isti čas v hiši. Ogenj se je silno hitro razširil in je vpepelil hišo, gospodarsko poslopje in hlev. Pogorelo je tudi žito in vsa gospodarska in poljska orodja. Pet glav živine in dva prašiča je postalo žrtev ognja. Rudolf je bil sicer zavarovan, vendar krije zavarovalnina le majhen del škode. Ker je v tamošnjem kraju malo vode, so mogli sosedje in požarna bramba le malo stvari rešiti.

Na Kranjskem je kradel, pa v Gradežu tudi 26letni Jakob Peklenk iz Polhovega gradca V. Gradežu je služil v nekem hotelu. Obtožen je bil, da je ukradel gospej Heleni Hoffmann-Eckerl 400 K, g. A. Ulrichu pa 100 K. Tudi nekega drugega je opeharil za 8 K. Peklenk je obsojen zaradi tatvine na 10 mesecev težke ječe s posti.

Samomor. V Sočo je skočila te dni v Zagraju na Goriškem krčmarica Marija Barbon, vdova. Menda so jo gnale v smrt slabe finančne razmere. Zapušča štiri nepreskrbljene otroke.

Nezgoda pri zidarskem delu. Zidar Fr. Kapelan v Gorici je padel te dni pri delu z višine 5 m zlomil si je roko ter dobil še druge poškodbe po telesu. Nesrečnika so prenesli v bolnišnico.

Strašna nesreča v Pulju. Včeraj se je na strelišču pri preizkušnji nekega novega 30:5 cent.-kaliberskega topa zgodila strašna nesreča. Top, ki pohaja od Škode, je imel pri zaklopu napako, vsled česar se je pri poizkusnem strelu zgodila eksplozija. Trije topniški predmojstri so bili ubiti, trije, med njimi dva civilna delavca, težko ranjeni, več drugih, med njima inžener Sill od Škode, lahko ranjenih. Med težko ranjenimi se nahaja predsednik mornariško-tehničnega urada viceadmiral Lanius grof Wellenberg, ki je bil na obeh nogah tako hudo ranjen, da so mu morali obe nogi amputirati.

Zalosten konec afriškega raziskovalca. Kakor se iz Lipskega poroča je 25letnega geologa dr. Becka, ki je potoval po Afriki, v svrho svojih geoloških študij, na potovanju napadel lev in ga popolnoma raztrgal.

Iz strahu pred kaznijo se ustrelil. Ravnatelj Krauske špiritne rafinerije Franc Weida iz Budimpešte, se je 19. avg. ustrelil, ker se je proti njemu uvedla preiskava radi goljufije in defravdacije.

Umor in samomor. Neki Stöhr iz Gubena je dne 19. t. m. sprožil tri strele iz samokresa na advokata dr. Mehla in to v stanovanju zadnjega. Mehl je bil na mestu mrtev. Stöhr se je pred leti nekaj ponesrečil in je tožil zdravnika po dr. Mehlu. Proces se je dolgo časa »vlekel« in se je slabo končal za Stöhra. Ta je pripisoval krivdo dr. Mehlu in ga je vsled tega tudi umoril.

Še pravočasno so ga prijeli. Kakor se iz Toplic na Češkem poroča, so pred kratkim odpeljali v norišnico Steinhof pri Dunaju tamošnjega nadporočnika Gvidona pl. Sch. Dne 20. t. m. je pobegnil iz bolnice in je prišel v Toplice z namenom, da umori svojo taščo Policija pa je poročnika še pravočasno prijela. Prepeljali so ga zopet v Steinhof nazaj.

61 perl v vrednosti 100.000 K izgubila. Kakor se iz Karlovih Varov na Češkem poroča, je dne 20. t. m. izgubila neka dama, ki se nahaja tam v zdravilišču 61 perl v vrednosti 100.000 kron.

Policijski škandal. Newyorški časopisi očitajo visokim policijskim uradnikom, da so se dali od obitelji miljonarja Thawa o katerega zločinu je »Dan« že včeraj poročal, podkupiti in se dolgo trudili, da bi mu pomagali pobegniti. Obitelj je najela prve kanadske advokate, da preprečijo njegovo izročitev. Zaradi umora ga Kanada ne more izročiti Zedinjenim državam, ker je bil tukaj spoznan za blaznega. Tudi zaradi bega iz norišnice ga ne morejo izročiti, pač pa zaradi podkupovanja uradnikov. Vendar je dvomljivo, če ne bo denar familije še enkrat močnejši od prava.

Nesreča na morju. Kakor se iz Londona poroča je dne 20 t. m. parnik »State of California« blizu Aleksandrovega otočja nasedel na skalo in dobil tako močno poškodbo, da se je v najkrajšem času potopil. Baje je utonilo več kakor petdeset oseb. Dalje se poroča, da je parnik v treh minutah, ki so pretekle, odkar je nasedel na skalo pa dokler se je pogreznil pošiljal brezžične klice na pomoč. Parnik »Zefferson«, ki je bil v bližini, jih je ujel in je priplul 20 minut po katastrofi na mesto nesreče. Kar je bilo potnikov in mornarjev v čolnih, jih je vzel »Zefferson« na krov. Mnogo jih je pa tako trpelo od mraza, da jih deset umira. O številu mrtvih in o drugih podrobnostih bo poročilo šele tedaj, ko pripluje »Zefferson« v Seattle.

Velika nesreča. Kakor se iz Milana poroča se je dne 21. t. m. pri stavbi novega železniškega mostu porušil oder. Dva delavca sta ubita, tri so odnesli umirajoče, trije so baje še zasuti.

Ljubljana.

— **Zviti klerikalci** so razposlali na vse tudi **napredne hišne posestnike** milo prošnjo, naj razobesijo za katoliški shod zastave. V svoji prošnji so klerikalci prav laskavi. V prošnji se glasi: Dnevi letošnjega katoliškega shoda, ki se bo vršil v Ljubljani od 23. do 27. avgusta, bodo privabili v Ljubljano toliko gostov, kolikor jih naše mesto še ni imelo v svoji sredi. Z gostoljubnostjo povzdignimo ugled Ljubljane s tem, da pokažemo gostom našo prijaznost, utrdimo in povečamo gospodarski stik našega mesta na vse strani. Tako dobimo ob takih prilikah skupno pot v korist Ljubljane. V tem imenu se obračamo do gg. hišnih posestnikov s prošnjo, da pričenši v soboto 23. avgusta dopoldne okrase svoje hiše z zastavami. Naj bodo gg. hišni posestniki zagotovljeni naše hvaležnosti! Z najodličnejšim spoštovanjem dr. Josip Gruden, stolni kanonik, Franc Povše, državni in deželni poslanec. **Oni sovražniki Ljubljane, ki hočejo mestu in njenemu prebivalstvu, kjer le morejo škodovati,** prosijo sedaj prijaznosti pri hišnih posestnikih. Hišni posestniki dobro vedo, **kako so klerikalci Ljubljani gospodarsko škodovali in s kako težavo se bori Ljubljana za svoje pravice.** Električna centrala in drugo govori jasno o tem. **Klerikalci so okradli Ljubljano autonomije in ji naprtili drž. nemško policijo,** pod katero zdaj prebivalstvo toliko trpi. **Ljudem, ki so izročili Ljubljano v nemške roke, ne more vihrati slovenska trobojnica.** Zato se napredni hišni posestniki ne bodo dali zmotiti. Klerikalno hvaležnost predobro poznamo. Klerikalnih gostov pa slovenska narodna Ljubljana ne more pozdravljati, ker so klerikalci vsi in povsod enaki.

— **Slovenske narodne noše** so omislili klerikalci samo zato, da bi s tem privabili več ljudij na svojo prireditev in da bi bil spored po mestu bolj pester. Računali so na to, da bo tak sprevod privabil več gledalcev na ulico in da bi se potem lahko hvalili, kako se ljubljansko meščanstvo navdušuje za čuke, marinarice in Slomškarje. Klerikalci bodo namreč tudi vse one, ki bodo stali po ulicah in gledali sprevod — šteli za svoje pristaše. Zato naj napredna javnost varuje svoj ugled, da ne bo slavila čukov etc. Naše geslo bodi, da se izognemo klerikalcem, da ignoriramo njih prireditev, zato da tuji gostje vidijo, da slov. narodna Ljubljana — kljub temu, da je katoliška — ne proslavlja takih nar. izdajalcev, kakor so klerikalci.

— **Zanesljivi naprednjaki so nekateri ljudje v Ljubljani.** Čujemo, da se je v Ljubljani nekaj tudi-liberalcev polakomnilo klerikalnih kron in odstopilo klerikalnim ljudem za čas katoliškega shoda sobe in postelje. S takimi ljudmi se napredna stranka ne bo vzdržala. Kar ven ž njimi! To so črvi, ki hrast glodajo!

— **Porotno sodišče.** V III. porotni seziji, ki bo trajala od 25. do 30. avg., pride na vrsto tudi 5 tiskovnih pravd, od teh kar 3 ali 4 zoper »Slovenca« zaradi razžaljenja časti na časti. Na vrsto pride tudi I. Sajevic, notar Hafnerjev intimus, zadnji čas pisar pri Mlekarski zvezi zaradi poneverbe. — Klerikalci imajo zadnje čase s svojo »Mlekarsko zvezo« dvomljivo čast, da jim zdaj eden zdaj drugi njenih uslužbencev po par tisoč kron poneveri. Danes je kak Sajovic, včeraj kak Medved, jutri pa zopet kak drug falot, ki dokumentira svoj katol. značaj in talent s poneverbo, da ga vtaknejo za par mesecev v luknjo, katere registrirajo potem po kriminalnih razvidnicah in sodnih tablah. Le Luka Smolnikar in Mate Hafner sta junaka, ki sta med klerikalci še vedno — značaja!...

— **»Slovenčev« odgovorni urednik Miha Moškerc — zginil?** Od srede dalje je na zadnji strani »Slovenca« podpisan kot odgovorni urednik »Jože Gostinčar, državni poslanec«. Jo je li mar Miha Moškerc iz strahu pred porotno obravnavo zopet čez mejo popihal?

— **Zakaj bi se dalo porabiti dež. gledališče? — Prvi odgovor:** Pred par leti je v »Unionu« treskalo in grmelo — za slov. univerzo. Klerikalen poslanec se je navduševal in zagotovil manifestante, da bodo »ljudski« poslanci agitacijo za slov. univerzo zanesli v zadnjo gorsko vas. Navdušenje je bilo tako, da smo imeli univerzo že kar v žepu. In glej! Takoj so šli na delo. Posodili so 800.000 kron vseučiliščnega zaklada brezobrestno klerikalni »Zvezi«. Poklicali so v Ljubljano državno policijo. Pri deželni službi so nastavili že razne referente z visoko predizobrazbo 2.—3. razrede ljudske šole. Poleg tega imamo še polno špecijalistov za sleparije pri volitvah, defravdantov in drugih kapacitet. (Vsak si lahko misli kakih.) Tedaj dovolj učnih moči za... Pa vse bi še šlo, ampak prostora ni, poslopja ni. Pa brihtne glavice niso nikoli v zadregi. Kaj pa hočemo v Ljubljani z dvema gledališčema. Slovensko gledališče je preveč, Ljubljančani naj gredo v nemško. Torej slov. gledališče takoj izprazniti, da bomo ob priliki katoliškega shoda lahko pokazali slovensko univerzo. Prvak shoda bode s trobojnico nekdanjih kranjskih deželnih stanov pred vratmi gledališča, pardon slov. univerze prijazno vabil udeležence shoda: »Le kar noter!« — **Drugi odgovor:** Zaloga češkega premoga in briketov se namerava razširiti, pa ne dobi pripravnega suhega prostora za skladišče. Sedaj se pogaja z dež. odborom, da ji prepusti v to svrho dež. gledališče, kar bo dež. odbor najbrže dovolil. Lože bodo za sortiranje briketov jako pripravne.

Rezervisti se vračajo. Včeraj so plapolali na kolodvoru dve zastavi. Ljudje so spraševali, kaj to pomeni. Potem so zvedeli, da se rezervisti vračajo. Res se je pripeljal prvi vlak in v bližnjih dneh se jih bo peljalo še več skozi Ljubljano. To priliko bi nekateri radi porabili za navdušenje. Kdor vedno trpi pod kruto roko — nima nikakega vzroka za navduševanje. Prav lepo je, da gredo rezervisti domov, saj so bili dolgo ločeni od dela in doma. Ako pri povratku z njimi častniki lepo postopajo, je to jako lepo od njih, in kaže, da so se v teh 10 mesecih vsaj nekaj naučili.

— **Komar v Spodnji Šiški.** Že desetletja sem derejo na nedeljo po Sv. Jerneju v Spodnji Šiški komarja. Ta posebnost se je tako priljubila, da privabi vsako leto na ta dan obilo Ljubljančanov v Spodnjo Šiško. Ugodna prilika pa se nudi posebno letos Ljubljančanom, da se izognejo klerikalnemu »rumlu«, ki se vrši to nedeljo v Ljubljani. Po težkih udarcih, ki so jih zadali klerikalci naprednjemu življu, posebno pa napredni Ljubljani, da menda vendar ne bo naprednjaka, ki bi morda delal štafažo tem brezstidnežem in ne da' Bog naprednega hišnega posestnika, ki bi pozdravil klerikalce morda celo z zastavo na svoji hiši. Tem črnim »komendijontarjem« je treba pokazati, da se nihče ne zmeni za nje in občutijo naj, da ne gre prirejati klerikalne shode v Ljubljani, temveč pojdejo naj v tisto vas, od koder je prispela dr. Šusteršiču prva zaupnica njegovemu delovanju kot deželnem glavarju kranjskemu. Občutijo naj, podle duše, da bo ta nedelja za njih fiasko, kakršnega še niso zlepa doživeli v Ljubljani. Naj že pride tisti čas, ko naj delajo za svoje grehe pokoro. Velja naj torej za naprednega Ljubljančana: **v nedeljo napravim izlet v ljubljansko okolico!**

— **Javen poziv!** Na dnevnem redu so pritožbe zoper postopanje delavske zavarovalnice proti nezgodam v Trstu. Naša zakonita utemeljena želja je, da se ustanovi podružnica tega zavarovalnega zavoda v Ljubljani. V tem smislu se je sprejela tudi na shodu deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug zadevna resolucija. Referent na tem shodu g. Fr. Ks. Stare, sobni slikar v Ljubljani je ta predlog utemeljeval. Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu se čuti vsled tega utemeljevanja v živo zadeta. Naperila je proti g. Fr. Ks. Staretu sama, dalje njen ravnatelj g. Karol Colenc in predstojnik g. Henrik vitez Zahony radi njegovega govora tožbo radi prestopka zoper varnost časti. O tej tožbi se vrše obravnave v Ljubljani. G. Fr. Ks. Stare nastopi za svoje trditve, ki jih je izgovoril v interesu vseh slovenskih udeležencev, dokaz resnice. Inkriminirajo se glasom obtožnice naslednje beede: »Mera dolgoletnih krivic, zapostavljanja naših intresov ter brezsrčnega zatiranja naših zavarovancev, ki jih zadene težka peza nezgod pri delu, je polna do vrha ter glasno kliče po odpomoči brez daljnega odlašanja, da se našim ponesrečencem dele pičle podpore in da se jim pritrguje, ko so prišli v nesrečo, s trdo brezsrčnostjo pripadajoče jim podpore. Pri upravi ni potrebne pozornosti in štedljivosti, kadar gre za režijske izdatke. Denar se razsiplje za nepotrebne stvari. Postopa se z vso obzirnostjo in radodarnostjo napram laškim interesentom, zlasti onim iz Italije. Tako pa prihaja, da ima zavod navzlic trajno rastočim prispevkom, ki žulijo in garajo prizadete gospodarje in njih uslužbence, leto za letom velikanske primanjkljaje. Ubogim ponesrečencem in njih sirotam se odteguje pod različnimi pretvezami na vnebovpijoč način celo one skromne podpore, ki jim gredo po zakonu. Položaj je v resnici neyzdržljiv in kliče glasno po odpomoči. Industrijalci in obrtniki v deželi Kranjski imajo vitalen interes na tem, da pride pri upravi delavskega zavarovanja zoper nezgode po tolikih letih krivice in zapostavljanja do rednih razmer, vrednih urejene in pravne države.« Tako se glasi besedilo obtožnice. To besedilo ni točno. Govor, ki ga je imel g. Fr. Ks. Stare, je besedno pravilno natisnjen v brošurici, ki jo je izdala deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug o slavnostnem zborovanju, a vsebina je deloma identična z govorom g. Stareta. Ker nastopi g. Fr. Ks. Stare dokaz resnice za svoje trditve, prosimo vse interesente, sosebno one iz delavskih in podjetniških krogov, da sporočajo konkretne slučaje, s katerimi se da govor g. Fr. Stareta utemeljevati — z navedbo dotuma zadeve in imena ter slučaja samega na naslov zagovornika **g. dr. Frana Novaka**, odvetnika v Ljubljani.

— **Kabaretna večera v parkhotelu »Tivoli«.** V soboto, dne 23. in v nedeljo, dne 24. avgusta prirede ljubljanski igralci slovenskega deželnega gledališča s prijaznim sodelovanjem gdč. subretke Thalerjeve kabaretna večera v parkhotelu »Tivoli«. Sobotni večer, ki se začne ob 8., je v prvi vrsti namenjen ljubljanski inteligenci, ki je dala inicijativo za to prireditev, seveda pa ima pristop vsakdo. Za to prireditev stanejo sedeži prvih vrst po 2K, sedeži ostalih vrst po 1 K. — Nedeljska prireditev se začne ob 5. popoldne. Vstopnina znaša na vse prostore 1 K. Ob lepem vremenu se bodo predstave vršile na vrtnem odru, sicer pa na odru v dvorani. Obakrat, v soboto, kakor v nedeljo, koncertira med kabaretnimi predstavami orkester vojaške godbe 27. pešpolka.

---

upiti roparski poglavar in še en tovariš.

»Sedaj pa pripelji še tretjega, Andrej!«

»Katerega tretjega?«

»Onega, ki sem ga privezal na jablano zunaj in ki ga straži pandur!

»Ti si pravi kraljevič Marko!« se je čul glas iz množice.

Živko pa mu je solznih oči dejal: »Timo, brate, ne jezi se! Zahvalim se ti, kakor bratu. Če hočeš, postaneva pobratima — poljubiva se!«

Nič mu ni odgovoril, le k njemu je stopil in poljubila sta se.

Vsi navzoči pa so Tima hvalili in občudovali njegov čin.

»Sedaj nam boš moral plačati, Timo,« je menil pisar. »Dobil bodeš dvesto cekinov, ki so razpisani na Nikodemovo glavo.«

Timo je takoj pogledal Stano, zardel do ušes in hotel iti.

»Stoj! Kam hočeš?« je zaklical Živko. Alj hočeš na ta način zapustiti mojo hišo?«

Skoro se je začel delati dan. Povezali smo roparje trdneje in jih spravili na varno.

Timo in Živko sta se, razgreta od izpitega žganja, neprestano objemala.

Kaj pa Stana?

Čakala je kakor otrok, ki se joka za igračo in jo potem dobi. Lica so ji oživela kakor sveži breskvi, na kateri pade rosa, in vprašujoče je gleadla na Tima.

* * *

Na neki praznik sem jih videl v mestu: Timo in Živko, Stana in njena mati. Stana je nosila na glavi kras omoženih žensk; in slišal sem, kako je Timo imenoval njeno mater, tudi »mati«.

V gostilni pa je Živko napil med drugim svojemu zetu: »Ni ga še rodila majka tebi enakega, Timo — kajti pravi Srbin si!«

Velezabavni spored, ki je za soboto in za nedeljo isti, je ta-le: Subretne točke izvaja gdč. Vera Danilova; kuplete poje gosp. Povhe. »Komično sodišče«, spevoigro, uprizori g. Skrbinšek. Operetne in operne arije, kuplete in speve prednaša gdč. Thalerjeva. Apaške in cowboyske plese izvaja g. Rafi Cerar. »Cirkus Zavatta« uprizori gosp. Danilo. »Cvetke ljubljene ve...« izvajata gg. Skrbinšek in Šest. »Njen Teofil«, kabaretna enodejanka, uprizori gosp. Danilo. — Z ozirom na dobrodelen namen — čisti preostanek se razdeli med igralce — se preplačila hvaležno sprejemajo. — Hkrati se ob teh prireditvah od sl. občinstva poslovi gosp. spevokomik Josip Povhe, ki odide v Berlin.

Nove plinove cevi polagajo tateden po Resljevi cesti.

— **Nogometna tekma.** Poročali smo že, da se vrši v nedeljo popoldne ob 3. uri po daljšem presledku nogometna tekma in sicer na igrišču pod Tivoli. Tekmovalo bo prvo moštvo »Ilirije« z rezervnim moštvom istega kluba. Kakor že znano, je zadnja tekma med njima končala z rezultatom 2:0 na korist rezerve. Sedaj bo rezultat najbrže drugačen. »Ilirija« je namreč pridobila od praške »Slavie« jako dobrega trenerja, ki zlasti prvo moštvo prav pridno trenira. Nedeljska tekma bo ravno pokazala, koliko se je doseglo po 14 dnevnem sistematičnem delu. »Iliriji« je ležeče na tem, da se nje nogometna moštva vsestransko spopolnijo in zato se ne straši žrtvovati v ta namen večjih svot. Naj bi prijatelji športa to uvaževali in naj bi s posetom tekme pripomogli do tega, da se uresniči čim prej veliki cilj nogometašev, namreč povspeti se do prvorazrednosti. Vstopnina za nedeljo je sobotna. Namreč sedeži po 1 K, stojišča po 40 v, otroci, dijaki in vojaki do narednika po 20 v.

— **Iz Jenkove ulice.** Državna policija je na vseh koncih tako natančna, naj bi bila tudi v Udmatu, ne da se kali nočni mir z nekim gramofonom v tej ulici še čez polnoč. Toraj naj se vendar naredi tej stvari mir. Več prizadetih.

— **Prva govoreča ura v Ljubljani.** Najnovejša iznajdba sedanjosti, ki vzbuja občo pozorost in začudenje, prva govoreča ura je prišla v Ljubljano. Ta najnovejši izum se razkazuje obiskovalcem brezplačno v tukajšnji urarski trgovini Fr. Čuden v Prešernovi ulici. Ura v lični omarici je v svoji priprostosti ob jednem pa zanesljivosti in natančnosti v resnici mojsterski tehnični izdelek. Mal pritisk na gumb, da začne ura govoriti; nekaj minut pred 5. uro je ponovila zadnje četrt ure »štiri in petinštirideset« z razločnim glasom, nekoliko kasneje, bilo je ravno 5 ura, zakliče avtomatično brez pritiska na gumb z razločnim glasom »pet je ura«. Glas je možno regulirati, da kliče glasneje ali tišje, kakor tudi se lahko ustavi, da molči. Ako se pritisne na gorenji gumb, ki se lahko spoji tudi z električno žico, da se iz postelje sproži, ponovi ura zadnji klic, tako da se lahko po noči vsak čas brez luči izve natančni čas. Kdor si hoče ogledati ta umotvor, naj se potrudi v urarsko trgovino F. Čuden v Prešernovi ulici, kjer se dragevolje vsakomur razloži.

— **Kinematograf »Ideal«.** V petek, 22. specijalni večer. Spored Nordiskfilm učinkovitosti. 1. Na južnem Švedskem. 2. Gozdna vijolica. (Amerikanska drama.) 3. Malhuberjevi potovanjski dogodljaji. (Amerikanska veseloigra.) 4. Potpourri. (Varietetni film.) 5. V viharni noči. (Amerikanska drama.) 6. Beg skozi oblake. (Nordisk učinkovitost v 3 dejanjih. Detektivni roman z Wald. Psylandrom.) Samo zvečer. 7. Sufragetka. (Krasna Nordisk veseloigra.) 5. Sužnji zlata. (Amerikanska senzacijska drama v treh dejanjih.) — Samo zvečer. 6. Junaki 13. polka. V torek 26.: Punčke male Hildice. (Veseloigra v 2. dej.)

Trst.

Iz krogov C .M. podružnic v Trstu smo prejeli vest, da se je g. dr. I. Merhar odpovedal odborništvu v glavnem odboru, ker se ne more udeleževati redno sej vsled obilega dela. Kot namestnika se kandidira dr. Rekarja ali dr. Šavnika.

Tržaško obrtno šolstvo se je vendar-le začelo gibati. Po zaslugi g. ravnatelja Ulčakarja, predsednika pekovske zadruge g. Škrla in gg. učiteljev Engelmana in Marinčka se je lansko jesen otvorila slovenska obrtna nadaljevalna šola s prvim razredom in paralelko. Letošnjo jesen se otvori drugi razred in prihodnjo pa tretji. Ko bo šola izpopolnjena, se bo razdelila tudi po strokah in kadar se to zgodi, bo dosegla šele svoj namen. Slovenskih obrtnih vajencev za trirazredno obrtno nadaljevalno šolo imamo dovolj. Pa tudi za usposobljeno in za obrtne nadaljevalne šole kvalificirano učiteljstvo je že preskrbljeno. Imamo namreč že štiri učitelje (Betriani, Engelman, Marinček in Šemè), ki so dovršili tritedenski tečaj na državni obrtni šoli v Ljubljani za poučevanje merkantilnih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah. Pa tudi usposobljene učitelje risarje imamo na razpolago. Učitelja Emil Adamič in Ivan Dimnik sta dovršila šestmesečni risarski tečaj na državni obrtni šoli v Gradcu oziroma v Ljubljani ter sta vsled tega kvalifikovana in usposobljena za pouk risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Nov udarec tržaški kamori.

Trst, 21. avgusta. Vsled odloka tržaškega namestništva mora tukajšnji magistrat odpustiti vse uslužbence, ki niso avstrijski podaniki. Onim, ki so nastavljeni s pogodbo, naj se da najkrajši odpovedni rok, drugim pa 6 tedenski oziroma 3 mesečni. Na magistratu vlada vsled tega veliko razburjenje. Dr. Pitano in Gasser se odpeljeta na Dunaj intervenirat. Župan Valerio je bil že danes na namestništvu.

Poseben obup se polašča uprave plinarne, kjer je nad 40% regnikolov. Slično je med cestnimi delavci.

SRBIJA PROTI TUJEMU VMEŠAVANJU V NJENE NOTRANJE RAZMERE.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Povodom koraka zastopnikov velikih sil, ki zahtevajo garancije za narodne in verske manjšine v Srbiji, izjavlja današnja vladna »Samouprava« naslednje:

Srbija sprejema te nasvete z zaupanjem in računa, da se s tem velike sile tudi zadovoljijo in da v nobenem slučaju ne bodo poskušale ustvarjati podlago za pravice kogarsibodi drugega vmešavati se v čisto notranje zadeve Srbije, ker to bi pomenilo ravno toliko kakor odrekanje njene državne samostalnosti, česar ona v nobenem slučaju ne bi mogla trpeti. Glede njene iskrenosti in dobre volje za osiguranje vsem državljanom vsega, kar je potrebno za njihov kulturni razvoj, je dala Srbija do sedaj več kot dovolj dokazov in zato ona ne more dovoliti da se jo smatra za nedoletnika in da se ji četudi v imenu humanosti vsiljuje tuje tutorstvo, ko imajo radi njene državne ureditve pripadniki mnogih velikih držav dovolj vzroka zavidati političnemu položaju njenih državljanov.

PRIHOD PRESTOLONASLEDKA ALEKSANDRA V BELGRAD.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Danes popoldan je prispel semkaj inkognito prestolonaslednik Aleksander, ki bo v nedeljo na čelu armade sodeloval pri svečanem vhodu v mesto.

IZMENJAVA SRBSKIH IN BOLGARSKIH VJETNIKOV.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Izmenjava sbrskih in bolgarskih vjetnikov se izvrši pri Pirotu prihodnji teden, ker se pogajanja približujejo svojemu koncu.

SRBSKE ŽELEZNICE IN DEMOBILIZACIJA.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Na železniški progi Belgrad - Niš je od danes ustavljen železniški promet, dokler se ne prepeljejo v svoje posadke vse čete, t. j. dokler se ne izvrši demobilizacija.

SREDNJE ŠOLSTVO V NOVIH SRBSKIH KRAJIH.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Vlada je sklenila, da otvori še to jesen v novih srbskih krajih dve veliki gimnaziji in sicer v Skoplju in v Bitolju, v drugih mestih nove Srbije pa skupno devet nižjih gimnazij.

ODPRAVLJENA VOJAŠKA CENZURA V SRBIJI.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Z današnjim dnevom je odpravljena vojaška cenzura na pošti in brzojavu, ki je bila vpeljana preteklo jesen z dnevom proglašenja mobilizacije, da se prepreči razširjenje vojnih skrivnosti potom pošte in brzojava.

VOJAŠKE POSADKE V NOVI SRBIJI.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Ker domačega vojaštva v novih srbskih krajih še ni, temveč se bodo še le izvršili nabori, a dosedanji srbski polki v mirovnem stanju so potrebni za garnizijsko službo v starih mejah, ostane pod orožjem toliko rezervistov prvega poziva, kolikor bo potrebno za garnizijsko službo v novih krajih in sicer vse dotlej, dokler se vojaštvo novoustanovljenih polkov v novih krajih dovolj ne izuri. Zato se bodo klicali rezervisti — kakor je že bilo brzojavljeno — na šesttedenske vaje. Prizadeto je pri tem razmeroma majhno število rezervistov.

Na navadno mirovno stanje ne more biti armada reducirana niti radi tega, ker obdrži Bolgarska pod orožjem 90.000 vojakov in hoče imeti Srbija pod orožjem tudi približno toliko število mož.

SRBSKE POSADKE V ALBANIJI.

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Maloštevilne srbske posadke, ki se še nahajajo na albanskem ozemlju, zapustijo to ozemlje najbrže še le potem, ko bo vsaj v glavnem organizirana kaka javna uprava in varnostna služba v Albaniji, ker sicer bi se bilo vedno bati vpadov albanskih razbojniških čet na srbsko ozemlje. Ako popolnoma zapustijo albansko ozemlje, naj pohitijo z ureditvijo Albanije, ker neurejena Albanija, brez vlade, ki bi vživala v deželi kak ugled, je večna nevarnost za srbske meje in Srbija se mora s takimi preventivnimi merami, kot so vojaške posadke na samem albanskem ozemlju, zavarovati pred eventualnimi napadi od strani Arnautov.

KDO JE KRIV BOLGARSKE NESREČE?

Belgrad, 21. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) Splošno se misli, da je zakrivil bolgarsko nesrečo kralj Ferdinand, ker da je on silil na vojno. Po zanesljivih poročilih iz Sofije pa temu ni tako, ker kralj Ferdinand se je branil vojne, pač pa so jo zahtevali voditelji opozicionalnih strank in generali, ki so kralju garantirali, da bo Srbija v vojni poražena. Kralj Ferdinand je bil toliko previden, da je zahteval od generalov, voditeljev opozicionalnih strank in od ministrskega predsednika dr. Daneva, da so mu svoja mnenja predložili pismeno in še le potem je tudi on privolil v vojno.

Po nevarnosti?

Paris, 21. avgusta. Po soglasnem naziranju vseh diplomatičnih krogov je drinopoljsko vprašanje popolnoma zgubilo svojo ostrino. Vsaka rušitev miru je izključena.

»Temps« poroča, da se na Dunaju razvija plan neutraliziranja mesta in stavlja predlog, da se drinopoljske utrdbe podero.

Nemčija dela na to, da se prično direktna pogajanja med Sofijo in Carigradom.

Francija počaka ukrepov Rusije. — Po vsem tem je gotovo, da ostane Drinopolje v turških rokah, Bolgarija pa dobi odškodnino. Najbrže se določi neutralna zona, utrdbe se podero in bolgarsko predmestje Drinopolja dobi Bolgarija.

LONDONSKO POROČILO PA DRUGAČE.

London, 21. avgusta. Po kodbi tukajšnjih listov se bliža rusko-turška kriza vrhuncu. V pristanišču Burgas so koncentrirane ruske čete. Turška aumada se pripravlja, da udere proti Plovdivu in ga zasede. (Danes popoldne so poročali listi, da so turške čete dobile povelje zapustiti zasedene kraje onkraj Marice. Op. ur.) **O tem ne more biti nobenega govora, da bi turške čete zapustile te zasedene kraje, ker Enver bej enostavno prezira vsa povelja svoje vlade.** (Rusko stališče za ta slučaj je znano: Rusija je obljubila s celo vrsto — energičnih ukrepov, če se Turčija ne strezni).

BOLGAR IN GRK.

Atene, 21. avgusta. Potom Rusije je bolgarska vlada prosila grško, da bi počakala s odpoklicom svojih čet iz Dedeagača in Gimildžine tako dolgo, dokler ne dosp[illegible] tja bolgarske oblasti, [illegible] prevza[illegible]jo upravo v roke. Želji Bolgarije bo Grška ugodila in preloži odpoklic svojih čet, ki bi morale do 22. t. m. zapustiti imenovane kraje.

PRASKE.

Carigrad, 21. avgusta. Majhen bolgarski oddelek je napadel turške prednje straže pri Ortepeju, ki ga imajo zasedenega Turki, da zavarujejo obrambo meje ob Marici. Bolgarska četa se je morala umakniti in pustila 100 mrtvih; 170 jih je bilo ujetih; — kakor rečeno — je to turško poročilo. — Grško prebivalstvo namerava kraj zapustiti, če ga zasedejo Bolgari.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Dobra gostilna, tudi na deželi, se išče v najem. Ponudbe na »Prvo anončno pisarno«. 746-6

Spretna šivilja se takoj sprejme. Kje pove »Prva anončna pisarna«. 757-3

Pomožna kuharica, ki zna voditi večjo kuhinjo, se sprejme za 3 dni proti dobremu plačilu. Oglasiti se je na Bregu štev 14., II. nadstropje.

Enonadstropna hiša

v Planini pri Rakeku v bližini farne cerkve, z vrtom, njivami in gozdom, v kateri je že dolgo let trgovina, se proda po zelo ugodnih plačilnih pogojih, ali odda tudi v najem. — Pojasnila daje lastnik **A. Kušlan** v Ljubljani, Karlovska cesta štev. 15.

Službo domačega kolarja ali mizarja

želi nastopiti v kaki graščini ali tovarni na Štajerskem ali Kranjskem mlad, ne nad 30 let star, sodnijsko neomadeževan mož. Službo nastopi lahko takoj ali 1. septembra t. l. — Naslov pove „Prva anončna pisarna".

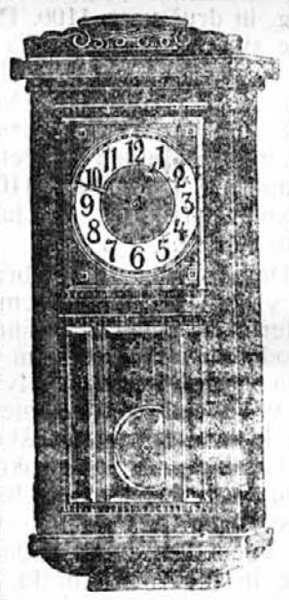

Novost sedanjosti!

Govoreča ura!

Vsakomur na vpogled v prvi največji in najcenejši urarski trgovini

FR. ČUDEN

V LJUBLJANI.

Samo nasproti Frančiškan. cerkve.

Lastna tovarna ur v Švici.

Naročite veliki cenik, tudi po pošti prosto.

Zastonj dobi panama slamnik

kdor kupi pri meni blaga v vrednosti čez K 40·— Imam priznano ogromno zalogo **kostumov, paletojev, kril** in **bluz** za dame in deklice, **oblek, površnikov** in **klobukov** za gospode in dečke, kakor tudi **dežnih plaščev** in **pelerin**

po izvanredno nizkih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štev. 17

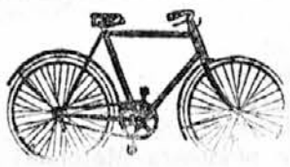

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

3 v Ljubljani, Židovska ulica **3**

Židovska ulica — Židovska ulica

Prodaja

radi pozne sezije po zelo znižani ceni slamnike za dame in deklice.

Modni salon

STUCHLY-MASCHKE

Žalni klobuki vedno v zalogi.

3 v Ljubljani, Židovska ulica **3**